

Hypericum, een succesverhaal

Traditioneel werden enkele soorten en cultivars van *Hypericum* vooral als bloemheester toegepast. Maar de enorme opkomst van *H. xinodorum*-hybriden heeft voor een enorme verandering in het gebruik van *Hypericum* gezorgd. De sierwaarde van de kleurige vruchten is nu minstens zo belangrijk als de bloei van de 'ouderwetse' planten. Het succes van *Hypericum* duurt voort!

Auteur: Ronald Houtman
Foto's: Plants and Pictures

5 min. leestijd

Hypericum heeft een wat wisselend imago. De Nederlandse naam bokkenkruid doet het ergste vermoeden en de plant maakt dit ook waar. Het blad van diverse soorten verspreidt een onaangename geur bij wrijven, een bokkenlucht dus. Maar de naam hertshooi, de officiële Nederlandse naam voor *Hypericum*, heeft een totaal andere oorsprong. Hertshooi heeft niets met herten te maken; de naam is afgeleid van het Duitse *Hartheu*, wat slaat op de harde stengels. Hierdoor is *H. perforatum*, de in Nederland inheemse soort waarover het hier gaat, ongeschikt om hooi te maken. *H. perforatum* is eenvoudig te herkennen door een blaadje tegen het licht te houden. Er zijn dan kleine lichte stipjes te zien (geperforeerd blad). Het is een plant van zand- en kleigronden die algemeen in ons land voorkomt. Deze soort kan weliswaar worden toegepast in wilde plantengemengsels, maar is voor dit artikel verder niet van belang.

Oorspronkelijk behoorde het geslacht tot de *Guttiferae*

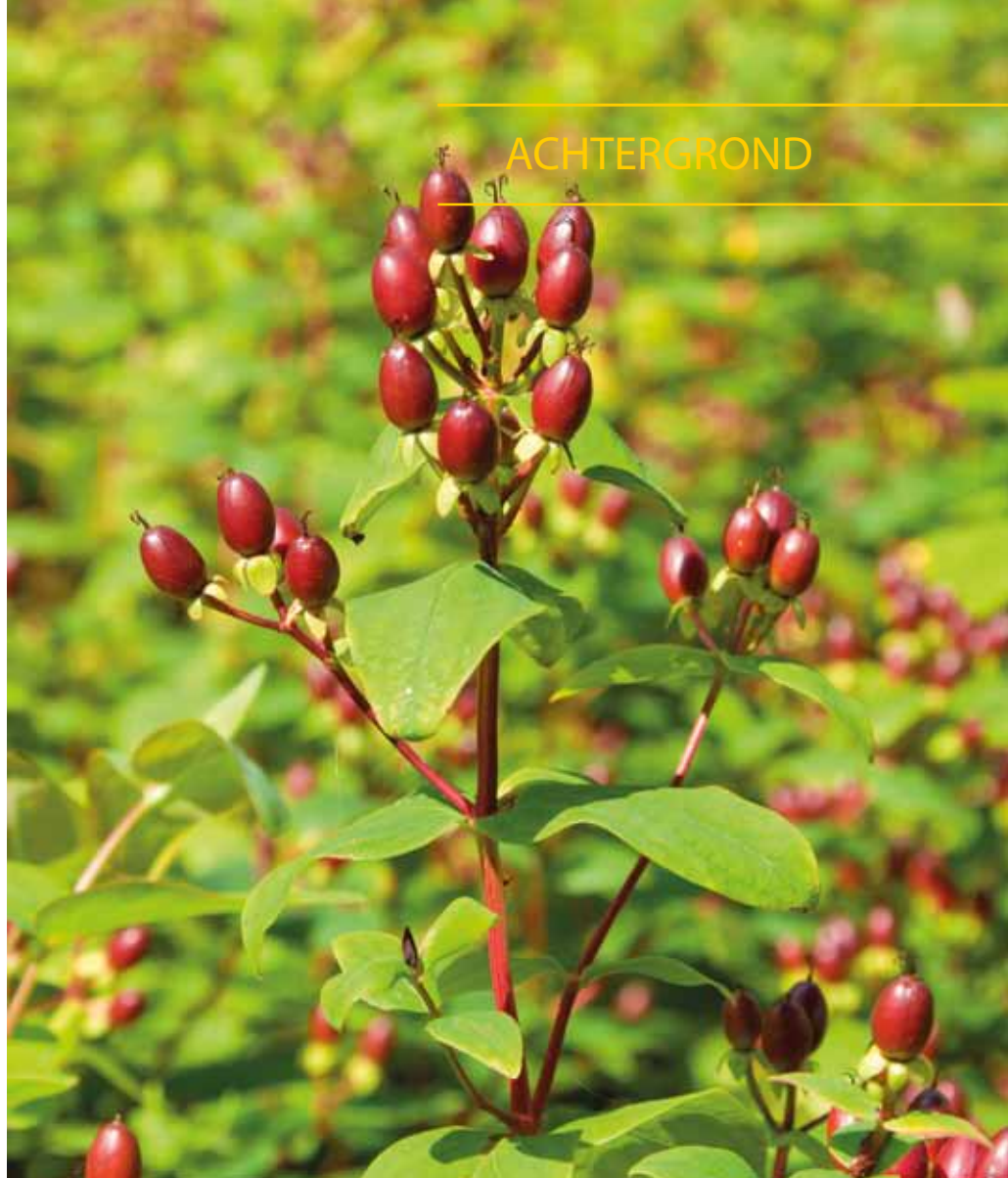
Weinig familie

Er is in het recente verleden nogal geschoven met *Hypericum* in de classificatie. Oorspronkelijk behoorde het geslacht tot de *Guttiferae*. Toen er rond 1995 eenheid in familienamen werd geschapen door alle familienamen te laten eindigen op *-ceae*, kwam *Hypericum* terecht in de *Clusiaceae*. In 2010 werd het geslacht opnieuw verplaatst, nu naar een 'eigen' familie: *Hypericaceae*. Dit zegt trouwens niet veel; van de vijftien geslachten in deze familie is *Hypericum* het enige dat bij ons bekend is.

Er zijn meer dan 350 soorten *Hypericum*, waarvan er een kleine 60 in Europa voorkomen. De rest groeit in de gematigde en tropische gebieden van het noordelijk halfrond. Het zijn bomen, struiken of vaste planten. Vrijwel alle soorten die in de openbare ruimte worden gebruikt, zijn heesters of halfheesters. Sommige groeien kruipend, andere meer opgaand. De voor ons belangrijkste *Hypericum*, de cultivars van *H. x inodorum*, kunnen 's winters insterven en zijn eigenlijk halfheesters.

Bodembedekker

De van oudsher bekende *H. calycinum* is nog

Hypericum inodorum 'October Revolution'

steeds een veel toegepaste bodembedekker. Deze tot circa 30 cm hoge plant is wintergroen. Dit is een belangrijke troef. De bloemen zijn met een doorsnede van meer dan 6 cm relatief groot en zijn aantrekkelijk heldergeel gekleurd. De grote toef goudgele meeldraden staat als een soort wattenbolletje in de bloemen. Helaas is deze soort wat meeldauw- en roestgevoelig. Vanwege de goede bloei en bodembedekkende eigenschappen is *H. calycinum* als kruisingsouder gebruikt in verschillende kruisingen.

Hypericum x dummeri 'Peter Dummer' en *H. 'Hidcote'*

Deze beide planten hebben gemeen dat ze *H. calycinum* als kruisingsouder hadden. Tussen 1920 en 1930 ontstond in Engeland een complexe hybride die 'Hidcote' werd genoemd. Dit is een bossige plant, tot ruim 1 m hoog, met donker blauwgroen, half-wintergroen blad. De plant bloeit rijk met tot 8 cm grote goudgele bloemen. De meeldraden zijn relatief kort en oranjegeel tot lichtoranje van kleur. De exacte ouders van deze complexe kruising waren lange tijd onbekend. Maar dat *H. calycinum* erbij betrokken is, was al snel duidelijk. In een poging de kruisingsouders van 'Hidcote' te

ACHTERGROND

determineren door deze te zaaien, werd in 1975 bij Hillier Nurseries een goede zaailing geselecteerd uit zaailingen van 'Hidcote'. Deze plant werd genoemd naar de chef vermeerdering bij Hillier: Peter Dummer. Het is een lage en brede struik met overhangende twijgen tot ruim 40 cm, iets hoger dan *H. calycinum*, maar beduidend lager dan 'Hidcote'. De bloemen lijken op die van 'Hidcote' en hebben eveneens relatief korte meeldraden. De bloemen openen zich vanaf eind juni tot in de nazomer. Net als *H. calycinum* heeft 'Peter Dummer' uitstekende bodembedekkende eigenschappen.

Roest

De schimmel *Melampsora hypericorum* is verantwoordelijk voor de aantasting die we roest noemen. Deze schimmel manifesteert zich door kleine gele vlekjes aan de bovenzijde van de bladeren en meer oranjeleukige vlekjes aan de onderzijde. Deze vlekken groeien en vloeien later samen. Een aantasting door roest heeft tot gevolg dat de bladeren vroeg in het najaar afvallen, soms al in augustus. Naast het feit dat een roestaantasting lelijk is, kunnen de planten er sterk onder lijden. De schimmel overwintert op afgevallen blad. Door 's winters afgevallen blad te verwijderen uit

Hypericum kalmianum 'Deppe' (SUNNY BOULEVARD)

De schimmel *Melampsora hypericorum* is verantwoordelijk voor de aantasting die we roest noemen

een aanplant, kan een infectie worden afgeremd. Zoals bij veel aantastingen zijn planten die in stressvolle omstandigheden moeten groeien, gevoeliger dan gezonde, sterke planten. Een goede bodemvoorbereiding en verzorging zijn dus aan te bevelen voor gezonde planten. Helaas is tegen roest alleen chemische bestrijding mogelijk.

Bij de populairste cultivars van *Hypericum*, die van *H. xnodorum*, was het de gevoeligheid voor roest die veredelaars ertoe aanzette om te gaan veredelen, teneinde gezonde cultivars voor toepassing in de openbare ruimte te introduceren. De resultaten hiervan hebben in hoge mate bijgedragen aan de grote populariteit van *Hypericum*.

Hypericum androsaemum* en *H. xnodorum
Traditioneel zijn de snijbloementeelt, de markt voor particuliere tuinen en het openbaar groen gescheiden. Maar in het geval van *Hypericum* is er iets opmerkelijks gebeurd. Toen de snijheesterteelt in opkomst was, was één van de populaire gewassen *Hypericum*. De besdragende takken deden (en doen) het goed in gemengde (herfst) boeketten. In eerste instantie werd gestart met *H. androsaemum* en enkele oude, roestgevoelige cultivars van *H. xnodorum*. De vruchten van deze planten zijn steeds lichtbruin tot oranjebruin. Nederlandse veredelaars kwamen al snel met cultivars die opvallende oranje- en rode vruchten hebben. Deze werden binnen korte tijd enorm populair in de bloemisterij, maar nog steeds was roest een probleem.

Bij toeval werden enkele cultivars gevonden die een hoge roestresistentie hebben. De bekendste hiervan is 'Vippzalm' (Cornflakes). Nu de belangrijkste vijand van *Hypericum* in de openbare ruimte, roest, onder controle was, werd de aantrekkelijke *H. xnodorum* ook breed toepasbaar

Hypericum inodorum 'Kolmaref' (RED GEM)

in de openbare ruimte. Maar veredelaars zaten niet stil en inmiddels hebben diverse veredelaars series *H. x inodorum*-cultivars met vruchten in de kleuren groen, (bruin)rood, oranje en zwart, met alle mogelijke nuances. Opvallend is dat de veredeling van *Hypericum* vrijwel uitsluitend door Nederlandse bedrijven wordt gedaan. Dit bredere sortiment was niet alleen een uitkomst voor de openbare ruimte, waar een grotere variatie toepasbare *Hypericum* beschikbaar kwam, maar ook voor particulieren. De nieuwe cultivars zijn namelijk niet alleen gezond en kleurrijk, maar er werd ook veredeld op een goede plantvorm. De nieuwste cultivars zijn dus bossig groeiende planten, uitermate geschikt om ook als potplant of tuinplant toe te passen. *Hypericum* heeft dus via de bloemisterij en de openbaargroenmarkt de weg naar de particuliere tuin gevonden. De sier- en gebruikswaarde van *Hypericum* is dubbel. Omstreeks juni verschijnen de gele bloemen, die zeer goed door bijen worden bevroegen. Vervolgens is het de beurt aan de bessen om de show te stelen.

Het zijn dus vooral de cultivars van *H. x inodorum* die in moderne aanplanten worden toegepast. En dankzij de verschillende beskleuren is er voor ieder ontwerp wel een geschikte cultivar.

Hypericum kalmianum* en *H. kouytchense

Tot slot nog aandacht voor twee minder bekende

Hypericum inodorum 'kolmkis' (MAGICAL KISS)

Het mag duidelijk zijn dat *Hypericum* veelzijdig is

soorten. *H. kouytchense* is een bossige, breed opgaand groeiende struik tot ruim 1 m. De bladeren zijn donkergroen en de bloemen goudgeel. De bloemen zijn niet opvallend groot, tot circa 4 cm. Maar de plant is sterk en bloeit rijk. *H. kalmianum* is in alle opzichten een opvallende plant. Het is een dichtvertakte half-wintergroene struik tot circa 1 m hoogte met vrij stugge twijgen. De blauwgroene glanzende blaadjes zijn opvallend smal. De bloemen zijn niet groot, slechts 2-3 cm, maar ze verschijnen in grote aantallen en over een lange periode. De meeldraden zijn bijna net zo lang als de kroonblaadjes, wat het effect van pluizenbolletjes nog versterkt. De cultivar 'Gemo' heeft een slanker opgaande groeiwijze. De Amerikaanse cultivar 'Deppe' (Sunny Boulevard) is compacter en bloeit over een langere periode.

Toepassing en standplaats

Het mag duidelijk zijn dat *Hypericum* veelzijdig is. Toch blijft het gebruik in de openbare ruimte beperkt tot aanplant in plantvakken, al dan niet als bodembedekker. De planten zijn eenvoudigweg te klein om als solitair te worden toegepast. Ze kunnen als borderplant, op taluds, rotondes of als afplantstruik worden aangeplant.

Alle *Hypericum* zijn warmteminnend en groeien het liefst in de volle zon. Plant ze bij voorkeur in niet te rijke zandgrond, löss of lichte kleigrond. Ook veengrond voldoet goed, mits goed doorlatend. Als de planten te nat staan, kunnen de wortels 's winters verrotten. Ook zullen de planten meer stress hebben en zal de roestdruk dus toenemen. Omdat er altijd roestdruk zal zijn, is het zaak de bodem goed te verbeteren voor aanplant. Bij vaststaande plantvakken kan het lonend zijn om omstreeks maart de afgevallen bladeren te verwijderen en de ingestorven toppen weg te nemen. Ook kunnen de planten dan wat dieper worden teruggesnoeid. Houd er wel rekening mee dat de bodem dan zichtbaar is en mechanische onkruidbeheersing de eerste maanden noodzakelijk is.

Be social

Scan of ga naar:

www.Stad+Groen.nl/artikel.asp?id=41-6814

Hypericum inodorum 'Arcadia'